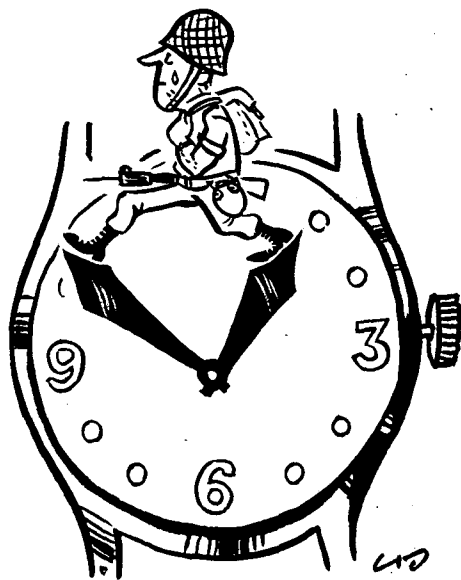

כך עושים 10 שעות אילון - 13

אליה אהרון

העוצבתי, אפשר היה לנצל יום זה בשלימותו לצרכי אימון נוסף, לאור נסיון השנים הקודמות. הונה כי עליידי ארגון יעיל של שטחי-אימונים, העברת האמצעים הדרושים ממקום למקום תוך צמידות לוח-זמנים מדויק וערוך-מראש, וכן באמצעות צמצום מסטי-מלי של תנועות מנהלתיות, אפשר להרחיב בפועל את מספר שעות-האימון נטו ב-30% בקירוב — כולל אימוני יום וליילה כאחד. לכך נתלתה גם הנחה נוספת, לפיה אפשר להעסיק חייל בסה"כ כ-14 שעות ליממה; ובמקרים של תרגילים רצופים חד-פעמיים — אף קצת יותר מזה. ברור כי הדבר מצריך ניצול רוב שעות אור-היום לאימונים, ארגון לוח-זמנים אחיד המאפשר העברת האמצעים „בתור-נות“, עם החלפת שטחי-האימון במקביל. אכן, שיטה זו מחייבת כי לכל תרגיל פלוגתי ייקבע שטח אחד, אשר בו יתרגלו כל הפלוגות, לסירוגין, לפי תכנית גדודית. יתרון נוסף במקרה כזה הוא השגת הפיקוח של הדרג-הממונה על איכות הביצוע ויעילותו — כלומר, הריכוז, כפי שתואר לעיל, מאפשר ממילא פיקוח יעיל ומדוקדק.

באשר לחייל עצמו, הרי כושרו עולה בהדרגה תוך כדי האימון; ולמעשה, גם עצם האימון וגם נושאו בנויים כך שעיקר המאמץ הפיסי בא בחלק האחרון של האימון. נראה לי שככל שהחייל מועסק יותר באימון אינטנסיבי ותכליתי, כן משתפרת הרגשתו הטובה וגובר סיפוקו על אף המאמץ הקשה הנדרש ממנו; כלומר, בימי שירותו מרוצה החייל, בסופו של דבר, יותר מאימון קשה ומרוכז מאשר מבזבז זמן, בצורתיו השונות. בסוף האימון נמצאים החיילים בכושר מלא, המאפשר להם לעמוד במאמץ הפיסי של משימות המוטלות עליהם. יתכן, אמנם, כי קשה להתמיד תקופה ארוכה במאמץ מסוג זה; אולם בפרק-הזמן הנדון כאן הדבר אפשרי בהחלט. המפתח העיקרי להצלחת האימון הנו, ללא כל ספק, הכנת המפקדים למרות שישגן חילוקי דעות לגבי השאלה: מה עדיף, הכנה גדודית או הכנה עוצבתית — נראה לי כי בשני המקרים אפשר להשיג תוצאות טובות ואין כל הכרח לבטל באורח קיצוני הכנה מסוג זה או אחר. אולם, בשני המקרים חשוב ביותר שכל התרגילים יבוצעו

עם סיומה של כל עונת אימונים-מרוכזים בא הצורך לבדוק את הנסיון שהושג ולעמוד על הלקחים. ביחוד אמורים הדברים בצורה המרוכזת ביותר של האימון, שצריכה גם להוות את גולת-ההכותרת שלו: האימון העוצבתי, שלקחיו חייבים לשמש מדי-פעם נושא למחשבתו של כל הקרוב לפעילות זו והמתעניין בשכלולה וביעולה. העובדה שבעוצבות אחדות זהו אימון הנערך לא בכל שנה מגבירה את הצורך בבדיקה מתמדת של דרכיו ולקחיו, ומה גם שבכל חטיבת מילואים קיימת בדרך-הטבע זרימה מסוימת בהרכבה האישי, בחיילים ובמפקדים כאחד. פעם בפעם בא גם מאמץ אכ"אי מרוכז „להצעיר“ חטיבה זו או אחרת מבחינת הרכבה (שוב — הן בקציניה והן בחוגריה), דבר העשוי לעתים לשנות כמעט כליל את פניה — פרט, כמובן, לשדרת הפיקוד-הבכיר של היחידה שהנה יותר קבועה וותיקה. ההערות שלהלן שאובות בעיקרן מתוך התבוננות באימון של חטיבת-מילואים מסוימת; אולם בכמה מבחינותיהן עשויות הן להיות מוספות אף לחטיבות אחרות שמצבן ובעיות האימון שלהן דומות.

בעצם, המדובר הוא, כרגיל, בשתי רמות-אימון שונות, שבצירופן הן מהוות את „האימון-העוצבתי“ — והן גם קובעות בו שני שלבים מבחינת הזמן ומבנה התכנית: האימון היחידתי והתרגיל העוצבתי. התרגיל העוצבתי בא בעקבות האימון היחידתי ומעצב שוב את יכולתה של העוצבה לפעול כעוצבה.

האימון היחידתי

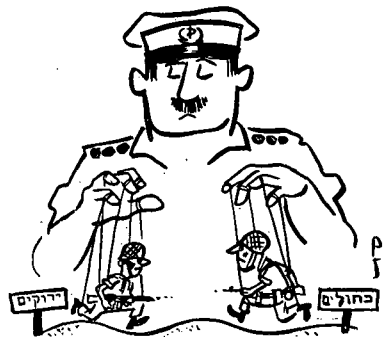
במקרה המסוים המשמש נקודת-מוצא להערות אלו היה היסוד שבאימון היחידתי מורכב ממוטרת הדומה לאימון יחידתי שנתי רגיל, וממספר תוספות ושינויים, שנעשו ביזמת היחידה המתאמנת. למעשה, תוספת הזמן הבסיסית הנתונה נבעה בעיקרה מן העובדה כי בשונה מהאימון השנתי הרגיל לא היה צורך לשחרר את החיילים ביום-האימון האחרון, על-מנת שיסיקו להגיע לבתיהם; מכיון שממילא צריכים היו להמשיך בשירות-המילואים, כדי שישתתפו בתרגיל

במקרה הטוב, את הקצונה כולה) — נפתחות כאן אפשרויות רחבות יותר. דוקא כנסי-אימון חדיימיים — הם המאפשרים לזכות גם את המש"קים, במשך כל ימות השנה, בטיפול מעין זה בשטח האמיר. האמצעים שידרשו לביצוע אימון לפי אורח זה יהיו גדולים יחסית; ועלידי ארגון טוב אפשר להוציא לפועל, וביחוד בחודשים שאינם גשומים ביותר, יום-אימון אינטנסיבי למדי.

התרגיל העוצבתי

כידוע, צריך, למעשה, התרגיל העוצבתי להיות את גולת-ההכותרת של האימון העוצבתי, ליצב ולסכם את רמתה וכושרה של העוצבה למשך תקופה ארוכה למדי; לנוכח מטרה זו יש לקבוע כיצד יהיה בנוי ומנוהל, לא אדון כאן בפרטי מהלכיו של התרגיל וצורת גיחולו; זו פרשה בפני עצמה. אעיר כאן רק הערת-אגב: תרגיל מן הסוג הנ"ל צריך שיתוכנן בראש-וראשונה למען הפעלת העוצבה כולה — ולא דוקא של מפקדת העוצבה, שלגביה ישנן לצורך זה דרכים אחרות, זולות יותר ואולי גם יעילות יותר. זהו העיקר אשר צריך להיות נר לרגלי אלה המתכננים את התרגיל ומנהלים אותו.

המחזוריות שבאימון. העוצבתי של יחידות חי"ר כפי שהיא נהוגה בצה"ל, מכבידה על שמירת ההשגים למשך תקופה ארוכה וענין זה מחייב בדיקה מחדש. בכל מקרה אפשר להוסיף גם כיום, ללא שינויים כוללים, תרגיל-אש עוצבתי בסימו של התרגיל העוצבתי — כנהוג בעוצבות הסדירות. תרגיל זה אפשר לבצע ללא חזרה כללית, אלא לאחר חזרה שלדית בלבד. נראה לי שדבר זה לא יפגע בלוח-הזמנים לפיזור היחידות; ושכרו בצדו. אפשר, לדעתי, לחזור כיום לתרגילים דו-צדדיים. שיטה זו זכורה

לנו אמנם שלא-לטובה; אולם הסיבה העיקרית לכך היתה שהיחידות לא היו בשלות עדיין לתרגילים דו-צדדיים, ועל כן לא למדו מכך רבות. בצבאות אחרים מקובל שהתרגיל הדו-צדדי הנו שלב מתקדם יותר מהתרגיל-העוצבתי-המבוקר; ואמנם כך, לדעתי, יש לראותו. יחידה שערכה כבר תרגיל עוצבתי-מבוקר תערוך בשלב הבא תרגיל דו-צדדי. אין לזלזל בלקחים הנובעים מתרגילים אלה, שבסופו-של-דבר הנם יותר "חיים" וגם יותר "עליונים" כפי שזכור לנו מהעבר הלא רחוק. והרי גם בעבר, על-אף הביקורת שנמתחה על תרגילים אלה, תרמו הללו לא מעט למחשבה ולמעוף של הרבה מפקדים דגולים בצבא — בהפעלת כוחות גדולים.

לקחים אלה אינם אלא חלק ממסגרות יותר מפורטות הנוגעות לסוגיית האימון של יחידות מילואים. אך אם שינויים ושיפורים אחרים כרוכים בעיקר בהוצאות נוספות — ניתנות ההצעות שהובעו כאן לביצוע באמצעים הנמצאים, בפועל, בידי היחידות.

בפועל-ממש עליידי המפקדים עצמם, כשכל דרג ממלא הלכה למעשה, את תפקידו של הדרג הנמוך-יותר. רצוי מאוד, אם אפשרי הדבר, להקנות למפקדים אימון, או השתלמות, גם בנושאים נוספים שיכללו חידושים שונים. אם הדבר מועבר לאחרי-מכן גם לחיילים עצמם, מוסיף דבר זה בהחלט להרגשה הטובה של הפקוד. איני סבור שיש מקום לקצר את ההכנה בהתאם למשכו של האימון. היפוכו של דבר: ככל שהאימון קצר יותר, כן צריכה ההכנה להיות יסודית יותר.

אחת הבעיות המופיעות תכופות באימון היא שאלת תרגילי האש והחזרה "על יבש". למעשה, עליידי החזרה "על יבש" ניטל, בחלקו, טעמו של התרגיל. לדעתי, אם נערכה בהכנת המפקדים חזרה על התרגילים כולם, אפשר לותר על החזרה "על יבש", או לערוך חזרה שלדית בלבד. בכל הצבאות מירה הנסיון על כך כי רוב מקרי ההיפגעות באימונים — באם ישנם כאלה — אינם באים עקב מקום בלתי-נוכח של כלי-נשק, אלא בשל חוסר זהירות אישית, אשר החזרה "על יבש" לרוב אינה מתקנת אותו; שהרי, בעיקרה, זוהי בעיה משמעתית. פיקוח קפדני עליידי המפקדים ברמות השונות עשוי לחסוך רבות בשטח זה.

לאור כל האמור, נשאלת השאלה: האם שכרו של מאמץ רב זה יוצא בהפסדו?! כלומר, האם אין עיפיתם של החיילים גורמת לקליטה לקויה, להתעסקות שטחית בלבד בחומר האימון ובסופו-של-דבר ליתרון כמותי על חשבון האיכות? אין כל הכרח שדוקא כך יבוצע הדבר ואפשר גם אפשר, בתנאים ובנתונים שצוינו כאן ללמוד את החומר ולהקנותו בצורה יסודית וטובה — כמובן באם ייעשה הדבר תחת פיקוח מלא ותוך הכנה מדוקדקת.

בעיקרו של דבר, אחד הלקחים החשובים ביותר לגבי החייל והמפקד, אשר נשאר חרות ודאי בזכרונם ותחושתם, הוא שינוי הסטנדרטים — ועמו התגבשות ההכרה שהם ויחידתם יכולים לעמוד במאמץ הגדול מן המקובל וליטול על עצמם משימות קשות. שינוי-סטנדרטים זה הוכיח את עצמו מאוחר יותר, בתרגיל העוצבתי, כאשר כל יחידה מילאה את משימתה בזמן קצר הרבה יותר, יחסית, מזה המקובל לגבי יחידת מילואים ובקצב שאינו נופל לעתים אף מזה של יחידה סדירה.

כמה זמן תשמרנה היחידות על השגיהן? אכן, בעיה זו קיימת בכל מקרה; ודומני שלכך תשובה אחת, שאם כי אינה שלמה בכל זאת מן הראוי לציינה. נראה לי שבאם רוצים אנו לשמור על כושרו של החייל במספר מקצועות לפחות ולמצות יותר את האימון השנתי הגדול, כי אז יש לחזור במספר מקצועות לאימון חדיימי. האימון החדיימי יכול להערך בשדות-מטוחים, או בשטחי אימונים, הקרובים למקומות הישוב ולכלול בעיקר אימוני נשק וקליעה. נוסף לעובדה שהחייל ישמור, כתוצאה מכך, טוב יותר על כושרו במקצועות אלה — ובתקופת האימון היחידתי נוכל לעסוק גם במקצועות אחרים — הרי שיישמר בדרך זו הקשר והמגע בין המפקדים לחייליהם. כך יימשך המעקב אחרי החייל במרוצת כל השנה. דבר שיתרום גם הוא בעקיפין תרומה חשובה למדי לארגונה ולגיבושה של היחידה הקטנה ולהיכרות שוטפת בין המפקדים והחיילים.

סוג-אימון נוסף שאפשר לבצעו גם-כן באימונים חדיימיים הוא אימון מפקדים — ובדרגים הנמוכים דוקא. שכן — להבדיל מהשי-תלמויות ומתרגילי-נסיון שונים שניתן לערכם בבתי-ספר ארציים, או ביחידות עצמן, העשויים להקיף בדרך-כלל את הקצונה הבכירה של יחידה או של יחידות — נאמר, ממפקד-פלוגה ומעלה (או